

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא פג.

עין משפט
נר מצוה

צו א מיי פ"ג מהל' שפירות הל' ב ועי' בהשגות ובמ"מ סמג עשין פט טו"ש"ע ח"מ סי' דש סעי' א:

ב [מיי] פ"ו מהל' שפירות הל' ב סמג עשין פט טו"ש"ע ח"מ סי' קפו סעי' א:

צו ג מיי פ"ג מהל' שפירות הלכה א סמג שט טו"ש"ע ח"מ סי' דש סעי' א וס"ה רלד סעי' בן וס"ה פ"א:

צו ד ה ר מיי פ"ב מהל' שפירות הל' ט סמג עשין פט טו"ש"ע ח"מ סי' קפו סעי' ב:

צו ז מיי פ"ג מהל' שפירות הל' ב סמג עשין פט טו"ש"ע ח"מ סי' דש סעי' ב:

א ח מיי פ"ט מהל' שפירות הל' א סמג עשין פט טו"ש"ע ח"מ סי' דש סעי' א:

ב ט מיי שט טו"ש"ע שט סעי' ב:

ג י מיי (מיי) שט טו"ש"ע שט סעי' א:

לעני רש"י

גבל"א. קלשון (בכרמניה).

מוסף רש"י

צא ואמור להם כר'. שניהם חט כנו לחזור במלאה עד שלא יתחילו המלאכה ולפסוק להם מזונות קלים (דע"ל חס).

ואפי' במקום מדרון נמי. היאך נפטר בשבועה במקום שבני אדם רגילין להלך אל"כ מצא עדים: הינא דאינא ראיא. במקום שעדים מציין: נייסי ראיא. ולא יפטר בשבועה כאיסי ור' מאיר אית ליה נתקל אנוס הוא הלכך שומר שכן נמי פטור ודאיסי לית ליה: ה"ג ור' חייא בר אבא וכו' ולא גרסינן אלא. ומילתא דכפי נפשיה מתוך הא דרמינן לעיל דר"מ אדר' מאיר בנתקל ואמר ר' אלעזר בתרא וכו' ור' חייא בר אבא פליג אדר' אלעזר ואמר להיפטר זה ונקמה פועה הוא והכא היינו טעמא דמיפטר בשבועה: שבועה זו תקנה חכמים. להיפטר זה ונקמה פועה: שאם אי אפשר פוטרו מן המשלומין שנתקל אין לך אדם וכו' שדואג שלא יכשל ותשבר: כימי משפצע. לרבי חייא בר אבא אליבא דר"מ הא ודאי פועה הוא: ואסא רבי יהודה. לאפילווגי ולמימר נתקל לאו פועה הוא אלא קרוב לאונס ולפשיעה ודמי לגניבה ואבדה ותקנת חכמים אין כאן אלא האזי כי דיניה והאזי כי דיניה: (ז) אין גמרא כרבי מאיר. דשניהן פטורין בשבועה שמעתי אף אני ומיהו תמיה אני דבשלתא שומר חנם משפצע ולא פשע דאנא צעלמא כר' יהודה צבירא לן דנתקל לאו פועה הוא ולא אנוס אלא שומר שכן כו':

השובר את הפועל' ואמר להם להשכים ולהעריב. פי' ר"י בששכנן סתמא ואמר להם אחר שהשכין כבר להשכים ולהעריב אבל אם התנה מעיקרא הכל לפי מנהל פועל

אתה אומר כן אין לך אדם המעביר חבית לחבירו במקום למקום היכי משתבע אמר רבא שבועה שלא בכוונה שברתיה ואתא ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע נושא שכר ישראם הא' כדיניה והא' כדיניה ואתא ר' אלעזר למימר אין גמרא כר"מ ומיהו תמיה אני אם יכולים זה וזה לישבע בשלמא שומר חנם משתבע שלא פשע בה אלא שומר שכר אמאי משתבע כי לא פשע נמי בעי שלומי ואפילו שומר חנם נמי הא תינה במקום מדרון שלא במקום מדרון מי מצי משתבע שלא פשע ואפילו במקום מדרון נמי הא תינה היכא דליכא ראיא היכא דאיכא ראיא נתיי ראיא ויפטר דתניא איסי בן יהודה אומר "אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם הא יש רואה יביא ראיא ויפטר ההוא גברא דהוה קא מעבר חביתא דריסתקא דמחוזא ותברה בזיזא דמחוזא אתא לקמיה דרבא א"ל ריסתקא דמחוזא שכיחי בה אינשי זיל אייתי ראיא [א] ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה ה' ההוא גברא דא"ל לחבריה זיל זבין לי ארבע מאה דני חמרא אול זבן ליה לסוף אתא לקמיה א"ל זביני לך ארבע מאה דני חמרא ותקיפו להו אתא לקמיה דרבא א"ל יארבע מאה דני חמרא תקיפי קלא אית לה למילתא זיל אייתי ראיא דמעיקרא כי מובנת להו חמרא מעליא הוה ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה יאתקין רב חייא בר יוסף בסיכרא הני דדרו באגרא ואיתבר ג' נשלם פלגא מאי טעמא נפיש אחד וזוטר לתרי קרוב לאונס וקרוב לפשיעה בדיגלא משלם כולה רבה בר בר ח' חנן תברו ליה הגהו שקולאי חביתא דחמרא שקל לגלימיהו אתו אמרו לרב אמר ליה הב להו גלימיהו אמר ליה דינא הכי אמר ליה אין למען תלך בדרך טובים יהיב להו גלימיהו אמרו ליה עניי אנן וטרחינן כולה יומא וכפינן ולית לן מידי אמר ליה זיל הב אגרייהו א"ל דינא הכי אמר ליה אין יארחות צדיקים תשמור:

הדרן עלך השובר את האומנין

השובר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב במקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו רשאי לכופן במקום שנהגו לזון זיון לספק במתיקה יספק הכל כמנהג המדינה מעשה בר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא שכור לנו פועלין הלך ופסק להם מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומר לא היה צריך לומר הכל כמנהג המדינה: גמ' פשיטא לא צריכא דמטא להו אאגרייהו מהו דתימא אמר להו הא דמטאי לכו אאגרייכו אדעתא דמקדמיתו ומחשכיתו בהדאי קא משמע לן דאמרו ליה האי דמטא לן אדעתא דעבדינן לך עבדתא שפירתא אמר ריש לקיש פועל

אלא דברים ודברים אין בהם (י) משום מחוסרי אמנה דאילו משהתחילו לא תוכל לחזור: גמ' דעפא. הוסיף על שכן משאר פועלין: בכניסתו

(א) [נע' תוס' לעיל ו. ד"ה שבועה]. (ב) [נ"ל חנה וגו' ר"ף ור"ש רבה בר רב הונא]. (ג) לעיל מט'. (ד) [ש"ך לעמוד הקודם]. (ה) [נ"ל: כדן, ו] [נ"עין: סמ: א] [לנקמן סי: א].

תורה אור השלם

1 בי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בקחה לשמור ונתן או נשבר או נשבה אין ראיה: שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שולח ידו במלאכת רעהו וְלֹא יִלְקַח עֲקֻלָּיו וְלֹא יִשְׁלַח: שמות כב ט י

2 למען תלך בדרך טובים וארחות צדיקים תשמור: משלי כ ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דדרו וכו' על כספו ונתן שני דבין: (ב) ר"ה עד שלא וכו' אין בהם. כ"כ תימה דכפ' הוה דק מט מבורא דש דברים משום מחוסרי אמנה:

גליון הש"ס

גמ' נשלם פלגא. עין כ"ב דף סב ע"ב תוס' ד"ה איתמר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' זיל אייתי ראיא. נ"ב גי' היר"ף ור"ש"ה דלא פשעת זה וע' במלחמות:

הדרן עלך השובר את האומנין

השובר את הפועלים. אינו יכול לכופן. בגמרא פריך פשיטא: מתיקה. ליפתן: בשעתו. צעת מלכותו דמלך והדיוט הוה: (י)

שם בני אברהם יצחק ויעקב. וסעודתו של אברהם גדולה משל שלמה כדמפרש בגמרא: עד שלא הסתילו במלאכה. דאין כאן אלא דברים ודברים אין בהם (י) משום מחוסרי אמנה דאילו משהתחילו לא תוכל לחזור: גמ' דעפא. הוסיף על שכן משאר פועלין: בכניסתו